

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

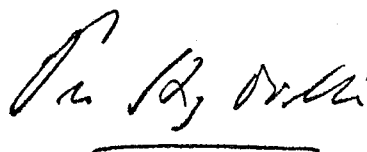
Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

3. december 2003

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges teksten til "Aftale mellem Venstre, Konservative, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om adgangen til det danske arbejdsmarked efter udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004" af 2. december 2003 samt tilhørende bilag.

Aftale mellem Venstre, Konservative, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om adgangen til det danske arbejdsmarked efter udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004

2. December 2003

Både den nuværende og den tidligere regering har erklæret, at Danmark vil åbne arbejdsmarkedet for de nye EU-borgere i forbindelse med EU-udvidelsen pr. 1. maj 2004.

Aftalepartierne er enige om at åbne for det danske arbejdsmarked for arbejdstagere fra de nye medlemslande. Arbejdstagere fra de nye medlemslande får således adgang til job på samme vilkår som arbejdstagere fra andre EU/EØS-lande.¹ Der vil i den forbindelse blive lagt særlig vægt på, at arbejdstagere fra de nye EU-lande ansættes på overenskomstmæssige vilkår, eller på vilkår der på anden måde er sædvanlige for det danske arbejdsmarked.

Aftalepartierne vil, med respekt for EU's regler, begrænse mulighederne for utilsigtet brug af danske sociale ydelser.

EU's udvidelse udgør en historisk mulighed for at fremme fred, udvikling, velstand og velfærd i Europa. Danmark har siden murens fald været en stærk fortalere for at udvide EU med de central- og østeuropæiske lande. EU's udvidelse er af vital betydning for stabilitet og fortsat økonomisk fremgang - både i Danmark og i det øvrige Europa.

Det indre markeds frie bevægelighed for varer, kapital, serviceydelser og arbejdstagere er en hjørnesteen i EU-samarbejdet. Et åbent, fleksibelt arbejdsmarked er afgørende for at sikre en veluddannet arbejdskraft, økonomisk udvikling og overførsel af viden mellem de enkelte europæiske lande. Det er derfor et centralt mål for det europæiske samarbejde at fjerne hindringer for den frie bevægelighed mellem medlemslandene.

Østersøregionen skønnes i særlig grad at kunne blive et af de vigtigste vækstområder i Europa med store muligheder for eksport og samhandel for alle lande i regionen.

1. Forventninger til fremtidige vandringer

En række forskellige analyser og undersøgelser har set på den fremtidige vandring af arbejdstagere fra de nye EU-lande. (Se bilag 1 til aftaleteksten).

¹ EØS-landene Norge, Island, Liechtenstein er gennem deres aftaler med EU fuldt omfattet af EU's regelsæt vedr. sociale rettigheder til vandrende arbejdstagere. EØS-landene har ligeledes indgået en parallelaftale med de nye EU-lande, der m.h.t. vandrende arbejdstagere svarer til tiltrædelsestraktaten mellem de nuværende og kommende EU-lande.

Fælles for undersøgelserne er, at der ikke forventes betydelig stigning i indvandringen fra de nye EU-lande til de nuværende EU/EØS-lande som følge af udvidelsen. Der ventes således ikke større påvirkninger af arbejdsmarkedet i de nuværende EU/EØS-lande.

At den kommende EU-udvidelse formentlig kun vil give anledning til begrænsede vandringer af arbejdstagere, stemmer overens med erfaringer fra tidligere EU-udvidelser. Forventningen er, at den kommende EU-udvidelse, i lighed med tidligere udvidelser, vil øge den nuværende økonomiske vækst og derved forbedre beskæftigelsesmulighederne i de nye EU-lande.

I Danmark er der udsigt til en stagnerende arbejdsstyrke. En begrænset øget indvandring af arbejdstagere fra de nye EU-lande vil derfor kunne betyde et værdifuldt tilskud af arbejdskraft inden for sektorer med mangel på arbejdskraft.

Samlet set er det derfor positivt, at EU's åbne marked fremover omfatter en større kreds af europæiske lande med et klart økonomisk vækstpotentiale, og at borgere fra de nye EU-lande får mulighed for at opnå beskæftigelse i ledige job på det danske arbejdsmarked.

2. Mål

Aftalepartierne er enige om, at der er en række hensyn at tage, når EU udvides og det danske arbejdsmarked åbnes for arbejdstagere som legal arbejdskraft fra de nye medlemslande.

For det første skal det sikres, at det danske arbejdsmarked de facto åbnes den 1. maj 2004 for arbejdstagere fra de nye EU-medlemslande.

For det andet skal det sikres, at der fortsat er balance og ordnede forhold på det danske arbejdsmarked.

For det tredje skal det sikres, at de nye EU-borgere bliver ansat på samme vilkår, som gælder på det danske arbejdsmarked, og at de ikke bliver underbetalt. Det sker ved, at stille krav om, at løn- og ansættelsesvilkår skal svare til de overenskomstmæssige eller på anden måde er sædvanlige for det danske arbejdsmarked.

For det fjerde skal det sikres, at de danske velfærdsordninger forbliver robuste, og at der ikke sker utilsigtet brug af de danske sociale ordninger.

Endelig skal det for det femte sikres, at der gennemføres en forstærket indsats mod illegal arbejdskraft og andre omgåelsesmuligheder, som er nærmere beskrevet i vedlagte bilag 4.

På den måde sikres det, at de nye EU-borgere tilbydes samme løn- og ansættelsesvilkår som i øvrigt gælder på det danske arbejdsmarked samtidig med, at balancen på det danske arbejdsmarked opretholdes, og samtidig med, at man begrænser behovet for supplerende forsørgelsesydelse.

3. Aftalte foranstaltninger

Et tværministerielt udvalg med deltagelse af ti ministerier har kortlagt og analyseret det danske velfærdssystem. Formålet har været at identificere, hvor der, i lyset af den kommende EU-udvidelse, er risiko for utilsigtet brug af danske velfærdsordninger².

Gennemgangen har ført til, at aftalepartierne har udpeget tre sociale ordninger, hvor der kan være risiko for utilsigtet brug. Det drejer sig om kontanthjælp, børnepasningsorlov og sygedagpenge.

Aftalepartierne er enige om, at det generelle pres på velfærdssystemet vil være begrænset. Aftalepartierne ønsker imidlertid at forebygge enhver risiko for, at EU-udvidelsen også på udvalgte områder kan give anledning til problemer i relation til ubalancer på arbejdsmarkedet og utilsigtet brug af sociale ydelser. Aftalepartierne vil derfor gøre brug af de bestemmelser, der gives i tiltrædelsestraktaten med de nye EU-lande for at regulere adgangen til det danske arbejdsmarked.

Aftalepartierne er således enige om i en overgangsperiode at etablere et regelsæt for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til arbejdstagere fra de nye EU-lande. Meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse vil som udgangspunkt være betinget af, at der foreligger et konkret ansættelsestilbud med angivelse af, at løn- og ansættelsesvilkårene er fastlagt i henhold til en nærmere angivet overenskomst eller er sædvanlige for det danske arbejdsmarked. Tilladelsen vil som udgangspunkt endvidere være betinget af ansættelse på fuld tid. Det vil endelig være et krav, at den pågældende virksomhed er indehøldelsespligtig i henhold til kildeskatteloven. (Regelsættet for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser er nærmere beskrevet i bilag 2 til aftaleteksten).

Opholds- og arbejdstilladelsen vil som udgangspunkt blive inddraget, hvis arbejdstageren mister det arbejde, som opholds- og arbejdstilladelsen er meddelt på grundlag af. Opholdstilladelsen er således betinget af, at arbejdstagere fra de nye EU-lande er beskæftigede og dermed i stand til at forsørge sig selv.

Aftalepartierne har på baggrund af regeringserklæringen fra juni 2001 valgt at give arbejdstagere fra de nye EU-lande adgang til reelle job på det danske arbejdsmarked. Det har både de nye medlemslande og Danmark gavn af. Regelsættet for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser giver mulighed for at overvåge tilgangen af arbejdstagere fra de nye EU-lande. Samtidig sikres ansættelse på ordnede vilkår. Der vil således være mulighed for i overgangsperioden at indhente erfaringer med EU-udvidelsen under kontrollerede former. Det er aftalepartiernes opfattelse, at denne gradvise gennemførelse af EU's regelsæt på området vil muliggøre en løbende tilpasning til situationen efter udløbet af overgangsperioden i år 2011, hvor arbejdskraftens frie bevægelighed vil gælde uden undtagelse for alle EU/EØS-lande.

² Jævnfør "Notat om danske sociale ydelser i lyset af udvidelsen af EU" af 11. april 2003.

Risikoen for utilsigtet brug af sociale ydelser begrænses primært via ovennævnte regler for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse. Herudover er aftalepartierne enige om følgende justeringer på det sociale område:

- Lov om aktiv socialpolitik ændres, så det direkte fremgår, at EU-borgere, der opholder sig i Danmark som arbejdssøgende, alene har ret til hjælp til hjemrejse, herunder fornødenheder i forbindelse med hjemrejsen
- Lov om børnepasningsorlov ændres, så der lukkes for ansøgninger til ordningen fra den 1. april 2004. Orloven kan afholdes indtil lovens udløb i 2011, hvis betingelserne er opfyldt på det tidspunkt, hvor orloven ønskes holdt
- Lov om dagpenge ved sygdom og fødsel ændres, så kommunerne og en kommende central enhed for sygeopfølgning efter en konkret vurdering kan indkalde en sygemeldt EU-borger, der opholder sig i udlandet, til sygeopfølgning her i landet.
- Det indskræpes, at forudsætningerne for at kunne medtage familiemedlemmer til Danmark er, at den vandrende arbejdstager har en passende bolig, at det er dokumenteret, at de har forsørget familiemedlemmerne i hjemlandet og i Danmark er i stand til at forsørge familien.³

Herudover fastsættes en vejledende tidsgrænse på 10 uger for, hvornår en person i socialretlig forstand anses som arbejdstager, med de rettigheder dette giver i henhold til EU's regelsæt. Vejledningen vedrører ansættelsesforhold, der på forhånd er aftalt til at have en kort varighed.

4. Overvågningsberedskab

Aftalepartierne er enige om at etablere et særligt overvågningsberedskab samtidig med EU-udvidelsen. Beredskabet skal løbende vurdere konsekvenserne af tilgangen af arbejdstagere fra de nye EU-lande. Overvågningen vil fokusere på:

- Statistik vedrørende meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til borgere fra de nye EU-medlemsstater.
- Ændringer i beskæftigelsen, ledighedsniveau og ledighedens sammensætning fordelt på faggrupper og regioner.
- Lønudviklingen fordelt på fag og regioner.
- Brug af udvalgte sociale ydelser.

³ Det bemærkes, at der ikke kan stilles noget forsørgelseskrav for så vidt angår ægtefæller og børn under 21 år.

Overvågningsberedskabet bygger på et landsdækkende nøgletalssystem, der blandt andet indeholder oplysninger om meddelte opholds- og arbejdstilladelser. Disse oplysninger kombineres med arbejdsmarkedsrådernes løbende analyser af den regionale arbejdsmarkedsudvikling. Herudover vil der blive tilvejebragt et grundlag for, at Beskæftigelsesrådet løbende kan følge og drøfte de generelle, landsdækkende udviklingstendenser på arbejdsmarkedet som følge af EU-udvidelsen.

Beskæftigelsesministeriet vil kunne iværksætte nationale analyser af bestemte fagområder, der i særlig grad skønnes at blive berørt af EU-udvidelsen.

Overvågningsberedskabet indgår i vurderingen af, om regelsættet for adgangen til det danske arbejdsmarked skal justeres inden for de to første år efter EU-udvidelsen.

5. Mulige fremtidige justeringer af regelsættet

Aftalepartierne er enige om at følge udviklingen efter EU-udvidelsen meget nøje. Målet er løbende at vurdere behovet for at justere reglerne om meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser samt reglerne om udvalgte sociale ydelser. Beskæftigelsesministeren udarbejder statuspapirer til brug for mindst 2 årlige statusmøder i forligskredsen. Ethvert forligsparti kan tage initiativ til en drøftelse i forligskredsen af behovet for justeringer i den indgåede aftale.

Inden udgangen af det andet år efter udvidelsen vurderer aftalepartierne i lyset af udviklingen på arbejdsmarkedet og den faktiske indvandring fra de nye EU-lande behovet for at videreføre og eventuelt justere ovenstående regelsæt. På baggrund heraf underretter regeringen senest to år efter udvidelsesdatoen EU-kommissionen om, hvorvidt man fra dansk side agter at videreføre regelsættet for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser til borgere fra de nye EU-lande i henhold til tiltrædelsestraktatens bestemmelser. Regelsættet kan i første omgang opretholdes i indtil 5 år efter EU-udvidelsen.

Senest inden udgangen af det femte år efter EU-udvidelsen vurderer aftalepartierne, om der er behov for at forlænge regelsættet for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser til arbejdstagere fra de nye EU-lande i yderligere to år indtil udgangen af det syvende år efter EU-udvidelsen. En sådan forlængelse skal i givet fald kunne begrundes med alvorlige forstyrrelser på arbejdsmarkedet eller risiko herfor.

Såfremt Danmark ikke inden udløbet af det femte år efter EU-udvidelsen meddeler EU-kommissionen, at man vil forlænge regelsættet for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser, overgår man til EU's almindelige bestemmelser på området.

I vedhæftede bilag 1 gennemgås en række fakta som baggrund for aftalen. I bilag 2 gennemgås det aftalte regelsæt for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til borgere fra de nye EU-lande. Bilag 3 opregner de aftalte justeringer af udvalgte sociale ydelser. Endelig beskriver bilag 4 tiltag for at forebygge muligheder for at omgå aftalen.

Aftale mellem Venstre, Konservative, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om adgangen til det danske arbejdsmarked efter udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004

2. December 2003

BILAG 1:

Faktuel beskrivelse af tiltrædelsestraktatens bestemmelser, forventninger til fremtidige arbejdskraftvandringer samt brugen af eksportable sociale ydelser.

1. Indledning

I dette bilag beskrives tiltrædelsestraktatens bestemmelser, forventninger til fremtidige arbejdskraftvandringer samt centrale nøgletal vedr. brugen af eksportable sociale ydelser.

2. Tiltrædelsestraktatens bestemmelser

Det er fastlagt i tiltrædelsestraktaten med de nye EU-lande, at de nuværende medlemsstater som en undtagelse fra artikel 1-6 i forordning nr. 1612/68 om arbejdskraftens frie bevægelighed kan anvende et regelsæt til at regulere adgangen til deres arbejdsmarked for borgere fra de nye EU-lande. Regelsættet kan indføres for en periode af 5 år efter EU-udvidelsen og kan, hvis der forekommer eller er risiko for alvorlige forstyrrelser på arbejdsmarkedet, forlænges yderligere to år indtil udløbet af det syvende år efter tiltrædelsesdatoen.

I de to første år efter udvidelsen kan de nuværende medlemstater som en suveræn national afgørelse justere den nationale foranstaltning og foretage yderligere stramninger i betingelser for at opnå adgang til arbejdsmarkedene. Regelsættet må dog ikke være strammere end det regelsæt, der var gældende for borgere fra de nye EU-lande ved underskrift af tiltrædelsestraktaten i foråret 2003.

Såfremt en medlemsstat inden for den samlede overgangsperiode på syv år, i stedet for ovennævnte nationale foranstaltning vælger at indføre EU's regelsæt vedr. fri bevægelighed, vil man i tilfælde af alvorlige forstyrrelser på arbejdsmarkedet, kunne gøre brug af en såkaldt sikkerhedsmekanisme. Hvis man udsættes for eller forventer forstyrrelser på arbejdsmarkedet, som vil kunne udgøre en alvorlig risiko for levestandarden eller beskæftigelsen, vil man således kunne anmode Kommissionen om, at artikel 1-6 i forordning nr. 1612/68 helt eller delvis suspenderes med henblik på at genoprette en normal tilstand i den pågældende region eller i det pågældende erhverv. I hastende og ekstraordinære tilfælde kan medlemslandet suspendere anvendelsen af artikel 1-6 i forordning nr. 1612/68, idet den efterfølgende giver Kommissionen en begrundet underretning herom.

Det bemærkes, at tiltrædelsestraktatens bestemmelser om overgangsordninger alene vedrører muligheden for at fravige artikel 1-6 om "adgang til be-

skæftigelse" i forordning nr. 1612/68 vedr. arbejdskraftens frie bevægelighed. Der gives således ikke mulighed for undtagelser fra EU's regelsæt vedrørende vandrende arbejdstageres sociale rettigheder.

3. Nuværende arbejdskraftvandring i EU

Bestræbelser på at sikre den frie bevægelighed internt i EU er begrundet i ønsket at modvirke kvalifikationsflaskehalse og ubalancer med arbejdsløshed i visse lande og mangel på arbejdskraft i andre lande inden for EU. En række initiativer er taget for at fremme mobiliteten internt i EU.

Ikke desto mindre er den geografiske mobilitet internt i EU stadig relativt begrænset. Således skiftede kun 225.000 personer - eller 0,1 % af den samlede befolkning i EU - officiel adresse mellem to EU-lande i 2000. Til sammenligning flyttede 5,9 % af den samlede befolkning i USA fra én delstat til en anden i 1999.

Antallet af statsborgere fra de nye EU-lande fra Central- og Østeuropa, der var beskæftiget i de nuværende EU-medlemslande, androg i 1999 kun 290.000 personer svarende til 0,2% af arbejdsstyrken i EU. I Østrig, som har relativt flest beskæftigede fra de nye EU-lande, tegnede statsborgere fra de nye EU-lande sig for 1,2% af arbejdsstyrken. I Tyskland er det tilsvarende tal 0,4 %. De to lande tegnede sig for tilsammen 70% af de i EU beskæftigede arbejdstagere fra de nye EU-lande. I relation til det samlede antal udenlandske arbejdstagere i de to lande udgjorde statsborgere fra de nye EU-lande kun ca. 10%.

Antallet af indvandrere fra CEEC10-landene (de central- og østeuropæiske nye EU-lande plus Bulgarien og Rumænien), heriblandt også familiemedlemmer og studerende, androg i 2001 ca. 1.030.000, svarende til 0,3% af EU's samlede befolkning. 58% af disse opholdt sig i Tyskland og næsten 8% i Østrig¹.

Nedenstående tabel 1 viser udviklingen i antallet af statsborgere fra de nye central- og østeuropæiske EU-lande, samt indvandrere og efterkommere² af indvandrere fra de nye EU-lande, der har opnået dansk statsborgerskab, fra 1980 og frem til 2000.

Tabel 1: Borgere med tilknytning til de nye EU-lande i Danmark (1980-2000)*

	1980	1990	1995	2000
Statsborgere fra de nye EU-lande i DK	1.873	4.769	6.171	8.140
Indvandrere med dansk statsborgerskab	5.973	5.981	6.447	6.775

¹ Boeri, T. og H. Brücker (2003): *Potential Migration from Central and Eastern Europe, an update.*

² En efterkommer defineres i denne sammenhæng som en person, der er født i Danmark af forældre, hvoraf ingen af parterne er dansk statsborger, og hvoraf ingen af parterne er født i Danmark.

Efterkommere med dansk statsborgerskab	803	1.197	1.498	1.867
I alt	8.649	11.947	14.116	16.782

Kilde: Danmarks Statistikbank, Danmarks Statistik.

*: De nye EU-lande er i denne tabel defineret som: Estland, Letland, Litauen, Polen, Slovenien, Ungarn samt Tjekkiet og Slovakiet. Herudover er det tidligere Tjekkoslaviet inkluderet.

Tabel 2 nedenfor er en opgørelse over antallet af statsborgere fra de nye central- og østeuropæiske EU-lande, indvandrere med dansk statsborgerskab og efterkommere af disse, bosat i Danmark pr. 1. januar 2003.

Tabel 2: Borgere med tilknytning til de nye EU-lande i Danmark pr. 1. januar 2003

	Statsborgere fra de nye EU-lande i DK	Indvandrere med dansk statsborgerskab	Efterkommere med dansk statsborgerskab	I alt
Estland	523	32	8	563
Letland	894	61	26	981
Litauen	1.583	58	26	1.667
Polen	5.410	5.282	1.620	12.312
Slovakiet	145	3	2	150
Slovenien	56	18	6	80
Tjekkiet	271	11	3	285
Ungarn	457	894	268	1.619
Tjekkoslaviet	212	622	118	952
I alt	9.551	6.981	2.077	18.609

Kilde: Danmarks Statistikbank, Danmarks Statistik. Det bemærkes, at såvel Tjekkiet, Slovakiet og Tjekkoslaviet optræder i tabellen fordi opgørelsen omhandler det land, som personen oprindeligt stammer fra.

4. Forventningerne til mobilitet i Europa efter EU-udvidelsen

Den kommende udvidelse af EU i 2004 med ti nye medlemslande med en samlet befolkning på 75 mio. mennesker (sammenlignet med de nuværende EU-landes befolkning på 377 mio.) aktualiserer debatten om den interne mobilitet i EU³. En række forskellige undersøgelser har forsøgt at forudsige den fremtidige vandring af arbejdstagere fra de nye EU-lande til de nuværende EU-lande. Et gennemgående træk ved de foreliggende analyser er, at forfatterne ikke forventer store stigninger i indvandringen fra de nye - til de nuværende EU-lande som følge af EU's udvidelse.

Der er derfor heller ikke forventninger om voldsomme påvirkninger af arbejdsløshed eller lønniveau i de nuværende EU-lande.

³ Med den forventede optagelse af Rumænien og Bulgarien i 2007 vil befolkningstallet i det samlede EU øges med yderligere godt 30 mio. mennesker.

Tabel 3: Forskellige prognoser for den forventede indvandring af statsborgere fra de nye central- og østeuropæiske EU-lande til det nuværende EU ved fri bevægelighed for arbejdskraften

Forfatter (år for undersøgelse)	Samlet antal	Årlig indvandring i løbet af de første 10 år
Brücker og Boeri (2000)	2,9 mio. (efter 10 år)	335.000 aftagende til 145.000
Sinn et al. (2001)	4,2 mio. (efter 15 år)	380.000 aftagende til 200.000
Walterskirchen og Dietz (1998)*	Ikke oplyst	160.000 aftagende til 110.000
Bauer og Zimmermann (1999)*	2,5 mio. (efter 15 år)	200.000
Fassmann og Hintermann (1997)*	0,7 mio. (på langt sigt) ²	Ikke oplyst
Hille og Straubhaar (2000)*	Ikke oplyst	270.000-790.000
Salt et al. (1999)	2,3 mio. (efter 15 år)	140.000

* *Bulgarien og Rumænien undtaget. Kilde: EU Kommissionen, 2000.*

De foreliggende studier bygger på to principielt forskellige typer af information. Den ene gruppe af prognoser anvender kvantitative modeller, der estimeres på grundlag af historiske erfaringer om sammenhænge mellem migration og en række årsagsvariable, hvor især løn- eller indkomstforskelle spiller en stor rolle. Vanskeligheden er naturligvis, at resultaterne fra denne type af analyser bygger på "dobbelt ekstrapolation" i den forstand, at man må forudsætte, at erfaringerne fra en anden tidsperiode og et andet geografisk område kan overføres til de kommende vandringer fra de nye til de nuværende EU-lande.

Den anden prognosemetode bygger på interviewundersøgelser af befolkningerne i de nye EU-lande. Disse studier sigter typisk på at afdække, hvor stor en del af befolkningen, der har konkrete planer om at emigrere inden for en given tidshorizont. Svarene på denne type af hypotetiske spørgsmål varierer erfaringsmæssigt med måden spørgsmålene formuleres på og skal derfor tolkes med varsomhed. Et hovedresultat fra de foreliggende interviews er, at mellem en og fire procent af befolkningerne i de central- og østeuropæiske lande konkret overvejer at søge beskæftigelse i udlandet. En fordel ved denne type af undersøgelser er, at man kan afdække mere konkrete ønsker og planer for emigration. En analyse af emigrationsplanerne hos befolkningen i Polen, Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn fra 1997 viser således, at næsten 2/3 af de adspurgte med migrationsplaner ville vælge Tyskland eller Østrig som destinationslande, mens ganske få nævner de skandinaviske lande. Omkring 2/3 angiver, at de vil opholde sig i værtslandet en kortere årrække for herefter at vende tilbage til hjemlandet. Undersøgte karakteristika for personer, der ønsker at emigrere til EU, afspejler ganske godt de historiske erfaringer fra faktiske migrationsbølger, hvor første generation af udvandrere typisk er unge og relativt veluddannede.

En central og ofte citeret analyse finansieret af EU-Kommissionen er *The Impact of Eastern Enlargement on Employment and Labour Markets in the EU Member States*, som er udarbejdet af T. Boeri & H. Brücker (2000).

Analysen er sammen med andre analyser sammenfattet i EU-Kommissionens meddelelse fra marts 2001.⁴

Analysen påregner årlig indvandring til de nuværende EU-lande på godt 300.000 personer i årene umiddelbart efter udvidelsen. Nettoindvandringen forventes relativt hurtigt at flade ud og allerede i år 2015 at være reduceret til ca. 100.000 personer om året. Antallet af indbyggere fra de nye EU-lande i de nuværende EU-lande forventes i 2030 at udgøre knapt 4 mio. mennesker.

Udtrykt i procent vil andelen af borgere fra de nye EU-lande i de nuværende EU-lande stige fra 0,2% til 1,1% af befolkningen i løbet af de næste tre årtier. Tyskland og Østrig forventes at ville modtage henholdsvis 65% og 12% af indvandrerne fra de nye EU-lande⁵.

Ovenstående analyse, udført af Boeri og Brücker i 2000, beskriver en situation, hvor der ikke opstilles begrænsninger for arbejdskraftens frie bevægelighed. Analysen ser på udviklingen i bestanden af indvandrere fra CEEC10-landene (de nye EU-lande ekskl. Malta og Cypern, men plus Bulgarien og Rumænien).

I oktober 2003 har Boeri og Brücker opdateret deres studie.⁶ Opdateringen har givet anledning til en svag nedjustering af skønnet vedr. den samlede indvandring fra CEEC10-landene. Årsagerne til nedjusteringen skal findes i, at gabet i købekraftskorrigeret BNP pr. indbygger mellem de nye og gamle EU-lande er indsnævret. Endvidere er bestanden af indvandrere fra CEEC10 i EU15 (de nuværende EU-lande) i de senere år vokset langsommere end ventet i det første studie. Endelig spiller det også ind, at de økonomiske betingelser i det største modtagerland, Tyskland, er forværret betydeligt i forhold til vurderingen i første studie.

For Tysklands vedkommende er der foretaget skøn på ændringen i antallet af indvandrere både fra CEEC10-landene og CEEC8-landene (de nye EU-lande ekskl. Malta og Cypern). Anvendes samme metode mekanisk på danske forhold fremkommer en stigning i antallet af indvandrere fra CEEC8-landene fra 2003 til 2030 på omtrent 39.000 personer, svarende til en befolkningsforøgelse på ca. 0,6 pct. Det må forventes, at tilvæksten vil være relativt størst de første år efter udvidelsen. Fra 2030 vurderer Boeri og Brücker, at udvan-

⁴ "The Free Movement of Workers in the context of enlargement", Marts 2001

⁵ For Danmark er på opdrag af Kommission udarbejdet analyser af de økonomiske konsekvenser af EU-udvidelsen, som også inddrager kortfattede overvejelser om effekterne på arbejdskraften (Kristensen & Jensen, 2001; Madsen & Sørensen, 2002). Begge analyser er baseret på modelberegninger, der med hensyn til antagelser om arbejdskraftvandringer bygger på studierne af Boeri og Brücker. Også interesseorganisationerne har været aktive på området. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har således udgivet flere analyser af arbejdsmarkedskonsekvenserne af EU's udvidelse.

⁶ Boeri, T. og H. Brücker (2003): "Potential Migration from Central and Eastern Europe, an update",

http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_analysis/report/bruecker_final_report_221003_en.pdf.

dringen vil overstige indvandring og dermed at bestanden vil falde. Normalt antages ca. 40-45 procent af indvandrerne, at blive beskæftigede på arbejdsmarkedet, men med mulighed for betydelige afvigelser i tilfælde af, at vandringer er domineret af yngre personer eller midlertidig migration.

Boeri og Brücker har i deres seneste analyse endvidere vurderet effekten af en mulig 7-årig overgangsordning i Tyskland. Konklusionen er, at indførelse af en overgangsordning udover at udskyde tidspunktet for, hvornår indvandringen fra de nye EU-lande topper, på længere sigt kun har ringe effekt på den samlede indvandring.

En analyse fra PLS Rambøll fra september 2003 estimerer, at antallet af polske ingeniører, der på eget initiativ vil komme til Danmark er relativt begrænset med ca. 40 personer om året – mens tilvæksten af polske faglærte skønnes at andrage ca. 200-300 om året. Man peger endvidere i undersøgelsen på, at Danmark er forholdsvis ukendt blandt de adspurgte i undersøgelsen bl.a. sammenlignet med lande som USA, Tyskland, Canada og Sverige.

Under et studiebesøg til Polen og Litauen, som Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg gennemførte i sommeren 2003 blev det fra officiel polsk side oplyst, at fremtidige arbejdskraftvandringer fra Polen til Danmark forventes at blive meget begrænset. Der henvises til rapport fra udvalgets besøg af 19. august 2003, bilagsnummer 568.

De gennemførte analyser giver en fornemmelse af omfanget af indvandringen fra de nye medlemslande. Det er dog samtidig vigtigt at understrege, at der er tale om modelberegninger og prognoser med de forbehold og den iboende usikkerhed, der knytter sig hertil.

5. Tidligere EU-udvidelser

En analyse gennemført af Eurostat i 2000 konkluderer således, at der ikke kan påvises nogen klar årsagssammenhæng mellem på den ene side ændringer i migrationsmønstre/arbejdskraftvandringer og på den anden side EU's udvidelse i 1980'erne med Grækenland, Spanien og Portugal. Dertil var de faktiske vandringer ganske enkelt for små.

Når udvidelsen af EU med de dengang mindre velstående lande Grækenland, Portugal og Spanien ikke gav anledning til målbar udvandring mod det øvrige Europa, hænger det også sammen med, at EU-medlemskabet gav grobund for en kraftig økonomisk vækst i de nævnte lande. Det er forventningen, at en tilsvarende udvikling vil gøre sig gældende i relation til den kommende EU-udvidelse, således at EU-medlemskabet vil forstærke den nuværende positive økonomiske udvikling i de nye EU-lande.

6. Eksportable sociale ydelser

Aftalepartierne har analyseret det danske velfærdssystem i lyset af den kommende EU-udvidelse. Der er enighed om, at det generelle pres på velfærdssystemet som følge af EU-udvidelsen vil være begrænset⁷. Aftaleparti-

⁷ Jævnfør "Notat om danske sociale ydelser i lyset af udvidelsen af EU" af 11. april 2003.

erne er dog enige om, at der i særlig grad er behov for at overvåge, hvorledes EU/EØS-borgere fremover gør brug af eksportable ydelser. Der skal i den forbindelse peges på, at muligheden for at eksportere danske sociale ydelser i dag kun benyttes i meget begrænset omfang. Det bemærkes endvidere, at en vandrende arbejdstager ikke kan være omfattet af mere end et lands sociale lovgivning, jf. bilag 3.

6.1. Sygedagpenge

I løbet af hele 2002 modtog 448.137 personer sygedagpenge. Det skønnes, at ca. 1.000 personer i samme periode modtog sygedagpenge i udlandet. Heraf var ca. 900 personer pendlere (grænsegængere), som arbejder i Danmark, og som bor i enten Sverige eller Tyskland. Kun ca. 40 personer af de i alt ca. 1.000 personer, der modtog sygedagpenge i udlandet, havde et andet statsborgerskab end dansk.

6.2. Barselsdagpenge

Samlet set var 31.825 personer på barselsorlov i januar 2002. Heraf var 144 personer bosiddende i udlandet mens de modtog barselsdagpenge. 43 af disse havde dansk statsborgerskab, mens 101 havde andet statsborgerskab end dansk. Af de 101 var der 90 personer med ukendt statsborgerskab. Der er tale om pendlere, der er udvandret fra Danmark før 2001.

For hele året 2001 var 126.324 personer på barselsorlov. Det skønnes, at ca. 400 personer med andet statsborgerskab end dansk har modtaget barselsdagpenge i udlandet i 2001, hvoraf langt hovedparten, ca. 350 personer, er grænsependlere.

6.3. Arbejdsløshedsdagpenge

I løbet af 2002 modtog 470.639 personer (123.251 fuldtidspersoner) arbejdsløshedsdagpenge. Heraf modtog 1.293 personer danske dagpenge under arbejdssøgning i et andet EU/EØS-land i op til 3 måneder. Det er ikke muligt statistisk at opgøre, hvor mange af disse medlemmer, der har statsborgerskab i et andet EU/EØS-land end Danmark.

BILAG 2:

Dansk model for regulering af arbejdskraftens frie bevægelighed i forbindelse med den kommende EU-udvidelse

2. December 2003

1. Indledning

Udformningen af et dansk regelsæt vedrørende vandrende arbejdstagere fra de nye EU-lande vil skulle ske inden for rammerne af tiltrædelsestraktaten med de nye EU-lande.

Aftalepartierne er enige om, at der for borgere fra Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn og Slovenien indføres et regelsæt som beskrevet i nedenstående pkt. 4.1-4.3 til regulering af arbejdskraftens frie bevægelighed i forbindelse med disse landes optagelse i EU pr. 1. maj 2004.¹

2. Mulighed for seks måneders jobsøgningsperiode

Borgere fra de nye EU-lande vil kunne opholde sig i Danmark i en jobsøgningsperiode på op til seks måneder, hvilket svarer til den ret, som andre EU-borgere har.

Arbejdssøgende vil i jobsøgningsperioden skulle forsørge sig selv, således at grundlaget for deres opholdsret bortfalder, hvis de i jobsøgningsperioden søger om hjælp til forsørgelse. I jobsøgningsperioden er de pågældende fritaget for krav om opholdstilladelse.

Aftalepartierne er enige om at gennemføre en præcisering af lov om aktiv socialpolitik i overensstemmelse med ovenstående, således at det kommer til at fremgå direkte, at borgere fra såvel de nuværende som de nye EU-lande, der opholder sig i landet som arbejdssøgende, alene har krav på hjælp til hjemrejse, herunder fornødenheder i forbindelse med hjemrejsen.

Det er muligt som arbejdssøgende - i en tremåneders periode - at medbringe arbejdsløshedsdagpenge fra hjemlandet med, at man står til rådighed for arbejdsmarkedet i værtslandet. Man skal i den forbindelse tilmeldes den danske arbejdsformidling, og man vil kunne få bistand til jobsøgning fra arbejdsformidlingen.

3. Tidsbegrænsede opholds- og arbejdstilladelser

Der indføres adgang til at meddele tidsbegrænset opholds- og arbejdstilladelse til borgere fra de nye EU-lande, som på nærmere angivne betingelser har fået tilsagn om ansættelse her i landet. Arbejdstilladelsen begrænses til det arbejds-

¹ Det bemærkes, at Malta og Cypern ikke er omfattet af tiltrædelsestraktatens bestemmelser om en overgangsperiode på dette område.

forhold, på grundlag af hvilket den er meddelt. Man må ikke begynde at arbejde før opholds- og arbejdstilladelsen er meddelt. Hvis arbejdet påbegyndes før der foreligger en opholds- og arbejdstilladelse, er der tale om illegal arbejde, jf. bilag 4.

Opholdstilladelse gives første gang for højst et år (i særlige tilfælde tre år) og kan forlænges for perioder på op til tre år. For forskere, undervisere, funktionærer i ledende stillinger, specialister m.v. gives opholdstilladelsen for højst tre år og kan forlænges for højst fire år ad gangen. Bestemmelserne administreres således, at der aldrig meddeles opholdstilladelse ud over kontraktperiodens varighed.

Ansøgninger fra borgere fra de nye EU-lande om opholds- og arbejdstilladelse som arbejdstagere behandles af Udlændingestyrelsen med klageadgang til Integrationsministeriet. Sagsbehandlingen skal være så smidig og brugervenlig som muligt. Det tilstræbes, at sagsbehandlingstiden ikke overstiger fire uger i ukomplicerede sager.

En opholds- og arbejdstilladelse meddelt til en arbejdstager fra et af de nye EU-lande vil som udgangspunkt blive inddraget eller nægtet forlænget, hvis den pågældende mister det arbejde, herunder som følge af hjemsendelse, på grundlag af hvilket opholdstilladelsen er meddelt.

I tilfælde af konkret mistanke om, at grundlaget for tilladelsen var urigtigt eller ikke længere er til stede – eller eventuelt som led i en stikprøvekontrol af, om dette er tilfældet – vil Udlændingestyrelsen kunne anmode en arbejdstager om at fremsende lønsedler eller anden dokumentation. Dokumentationen skal fremsendes med henblik på at få godtgjort, at ansættelsesforholdet fortsat består, og at de faktiske lønudbetalinger svarer til, hvad der var angivet i den ansøgning, på grundlag af hvilken tilladelsen blev meddelt. Arbejdstagerens manglende reaktion på en sådan henvendelse vil efter omstændighederne kunne tillægges processuel skadevirkning.

Som led i indsatsen mod illegalt arbejde vil der blive ført kontrol med, at virksomheder ikke beskæftiger medarbejdere fra de nye EU-lande, der ikke har opholds- og arbejdstilladelse. Overtrædelse af reglerne herom vil blive straffet, jævnfør bilag 4, om forebyggelse af omgåelsesmuligheder. Meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til arbejdstagere på virksomheder, der gentagne gange har benyttet arbejdskraft fra de nye EU-lande uden gyldigt opholdsgrundlag, eller hos hvilke der er konstateret afvigelser mellem det grundlag, hvorpå opholds- og arbejdstilladelsen er meddelt, og de faktiske løn- og ansættelsesvilkår, forudsætter altid forudgående høring af de regionale arbejdsrådsråd.

Når opholds- og arbejdstilladelsen ophører eller inddrages, vil udlændingen ikke have ret til kontanthjælp eller arbejdsløshedsdagpenge.

Aftalepartierne er enige om, at udlændinge herunder EU-borgere, hvis opholdstilladelse eller opholdsbevis inddrages eller nægtes forlænget - alene har

krav på hjælp til hjemrejse og eventuelt hjælp til fornødenheder efter lov om aktiv socialpolitik.

Hvis en borger fra et af de nye EU-lande får inddraget sin opholds- og arbejdstilladelse, eller tilladelsen nægtes forlænget, og den pågældende søger arbejde på ny, betragtes den pågældende igen som førstegangsarbejdssøgende, jf. ovenstående afsnit 2.

4. Arbejde i henhold til gældende overenskomst eller på sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår

Aftalepartierne lægger vægt på at sikre, at løn- og ansættelsesvilkårene for arbejdstagere fra de nye EU-lande er af en sådan karakter, at der ikke er behov for supplerende forsørgelsesydelse. Aftalepartierne lægger endvidere vægt på at sikre, at der opretholdes et velfungerende arbejdsmarked med ordnede løn- og ansættelsesvilkår.

Som betingelse for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til arbejdstagere fra de nye EU-lande vil der som udgangspunkt blive stillet krav om, at ansættelse sker på fuld tid.

Aftalepartierne er enige om, at der fastlægges et regelsæt, hvorefter der ikke kan meddeles opholds- og arbejdstilladelse til et arbejde hos en arbejdsgiver, der er omfattet af strejke, lockout eller blokade, før konflikten er hævet eller kendt overenskomststridig eller på anden måde retsstridig.

Udlændingestyrelsens sagsbehandlingsprocedure i sager vedrørende arbejdstagere fra de nye medlemslande vil foregå efter følgende retningslinjer²:

4.1. Ansættelse på overenskomstdækkede virksomheder samt ansættelse af ledende funktionærer, specialister m.v.

Såfremt der foreligger en ansættelseskontrakt eller et ansættelsestilbud med angivelse af, at ansættelsen sker i henhold til en på virksomheden gældende dansk overenskomst, der vedrører det pågældende arbejde, og hvor der som aftalepart på lønmodtagersiden mindst er tale om en lokal fagforening, som er medlem af en landsdækkende lønmodtagerorganisation, meddeles der opholds- og arbejdstilladelse uden høring.

Der meddeles ligeledes opholds- og arbejdstilladelse uden høring til sådanne forskere, undervisere, funktionærer i ledende stillinger og specialister, hvis ansættelsesvilkår sædvanligvis ikke er reguleret ved kollektiv overenskomst men ved individuel kontrakt.

² I overgangsperioden vil borgere fra de nye lande - parallelt med det kommende nye regelsæt - have mulighed for at søge opholds- og arbejdstilladelse efter det regelsæt, der gælder for tredjelændestatsborgere (Udlændingelovens § 9 A). Meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse efter dette regelsæt forudsætter, at væsentlige beskæftigelsesmæssige eller erhvervs-mæssige hensyn taler herfor. I modsætning til det kommende nye regelsæt er meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse efter udlændingelovens § 9 A således betinget af, at der ikke allerede findes tilgængelig ledig arbejdskraft i Danmark inden for det pågældende arbejdsområde.

4.2. Ansættelse på andre vilkår

I andre tilfælde end de under 4.1. nævnte situationer skal der til brug for ansøgningen om opholds- og arbejdstilladelse foreligge en skriftlig erklæring fra arbejdsgiveren dels om, at ansættelseskontrakten/ansættelsestilbuddet opfylder mindstekravene i ansættelsesbevislovens § 2, stk. 2, dels om, at de aftalte løn- og ansættelsesvilkår er i overensstemmelse med de løn- og ansættelsesvilkår, som er sædvanlige på den pågældende virksomhed. Løn- og ansættelsesvilkår skal være sædvanlige i forhold til de ansatte på virksomheden, der udfører tilsvarende arbejde, idet der tages hensyn til ansøgerens kvalifikationer og færdigheder mv. Er der ikke en sammenlignelig person på virksomheden, som udfører tilsvarende arbejde, skal løn- og ansættelsesvilkårene i stedet svare til, hvad der i den pågældende del af landet er sædvanligt på det pågældende arbejdsområde.

Meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse vil som udgangspunkt være betinget af en forudgående høring af det regionale arbejdsmarkedsråd om, hvorvidt løn- og ansættelsesvilkårene er i overensstemmelse med det anførte.

Er det ved indgivelse af ansøgning om opholds- og arbejdstilladelse åbenbart, at der ikke er tale om ansættelse i overensstemmelse med de løn- og ansættelsesvilkår, der er sædvanlige på virksomheden eller subsidiært de sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår inden for det pågældende arbejdsområde, kan Udlændingestyrelsen meddele afslag uden høring.

Er det omvendt åbenbart, at ansættelsen finder sted på vilkår, der mindst svarer til allerede godkendte løn- og ansættelsesvilkår, kan Udlændingestyrelsen meddele tilladelse uden høring.

4.3. Om høring af det regionale arbejdsmarkedsråd

Når de regionale arbejdsmarkedsråd høres, skal arbejdsmarkedsrådet, såfremt det ikke umiddelbart finder, at løn- og ansættelsesvilkårene opfylder de betingelser, der stilles for meddelelse af arbejdstilladelse, forinden udtalelse herom afgives til Udlændingestyrelsen, indhente en udtalelse fra den pågældende virksomhed og fra relevante lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer.

Beslutningen om, hvilket svar der skal afgives til Udlændingestyrelsen, skal træffes i arbejdsmarkedsrådet eller i et særligt nedsat underudvalg under rådet bestående af relevante arbejdsgiver- og lønmodtagerrepræsentanter.

5. Information om det fremtidige regelsæt på området

Aftalepartierne er enige om, at der inden EU-udvidelsen træder i kraft, skal udarbejdes et fyldestgørende informationsmateriale om det fremtidige regelsæt for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til borgere fra de nye EU-lande. Informationsmaterialet skal målrettes såvel de nye EU-lande som relevante aktører på det danske arbejdsmarked.

BILAG 3:

Forebyggelse af utilsigtet brug af sociale ydelser

1. Indledning

Forebyggelse af utilsigtet brug af sociale ydelser vil primært ske ved at regulere adgangen til lovligt ophold i Danmark – jævnfør bilag 2 til aftaleteksten. I overgangsperioden vil der således blive stillet krav til arbejdstagere fra de nye EU-lande om, at de pågældende er beskæftigede og dermed i stand til at forsørge sig selv.

Det følger af artikel 13 i forordning 1408/71 om anvendelse af sociale sikringssystemer i EU, at den vandrende arbejdstager som hovedregel er omfattet af lovgivningen om social sikring, der gælder i beskæftigelseslandet. Det følger ligeledes af artikel 13, at den vandrende arbejdstager ikke kan være omfattet af mere end ét lands sociale lovgivning. Konkret betyder dette, at personer fra de andre EU-lande, der finder beskæftigelse i Danmark, vil være omfattet af den sociale lovgivning i Danmark. Dette gælder også, selv om den vandrende arbejdstager under en social begivenhed (sygdom, barsel eller andet) midlertidig opholder sig i et andet EU-land.

Aftalepartierne er i den forbindelse enige om at gennemføre følgende tiltag:

2. Fastsættelse af minimumstidsgrænse for hvornår man er arbejdstager og har ret til sociale ydelser

Aftalepartierne er enige om, at der til kommunerne m.fl. skal udarbejdes en vejledning om, hvornår en person anses som arbejdstager, med de rettigheder det giver. Vejledningen skal navnlig vedrøre ansættelsesforhold, der på forhånd er aftalt til at have en kort varighed. Til brug for afgørelsen af, om den ansatte i sådanne ansættelsesforhold kan anses for arbejdstager, angives en vejledende tidsgrænse på ti ugers ansættelse. Det skal samtidig understreges, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret vurdering. Den vejledende tidsgrænse vil få betydning for de sociale ydelser mv., der ikke er omfattet af koordineringen af sociale sikringsordninger (forordning 1408/71). Det er fx kontanthjælp, daginstitutioner, adgang til uddannelse og uddannelsesstøtte til vandrende arbejdstageres familiemedlemmer.

3. Opfølgning på sygedagpengesager

Alle EU-borgere kan i henhold til EF-forordning 1408/71 medtage sygedagpenge under ophold i et EU-land. EF-forordning 574/72 art. 18 indeholder bestemmelser om den praktiske fremgangsmåde ved anmeldelse, fremskaffelse af lægelig dokumentation samt kontrol af dagpengetilfældet i øvrigt.

Som udgangspunkt er det de danske regler for opfølgning i sygedagpengesager, der er gældende. Opfølgningen vil som hovedregel skulle ske i opholdslandet.

For at sikre at opfølgningen finder sted, herunder også efter de opstramminger af kravene til opfølgning, der vil blive iværksat for at nedbringe sygefraværet, er aftalepartierne enige om, i overgangsperioden at etablere en central enhed, der skal bistå kommunerne med at varetage opfølgningen overfor personer fra EU/EØS-lande, der modtager sygedagpenge i udlandet. Der er endvidere enighed om, at det fastsættes i lovgivningen, at kommunerne og den centrale enhed *efter en konkret vurdering* af dagpengemodtagerens fortsatte krav på udbetaling af sygedagpenge og på baggrund af oplysninger om sygeforløbet *kan indkalde* den sygemeldte til opfølgning her i landet.

Der er endelig enighed om, at der fra dansk side i de igangværende forhandlinger om forenkling og modernisering af forordning 1408/71 og gennemførelsesforordning 574/72 skal arbejdes for, at der fastsættes præcise krav om fremgangsmåden for opfølgning i sygedagpengesager og bestemmelser om samarbejdet mellem den kompetente institution og bopælsstatens institution med henblik på en effektiv opfølgning med det mål, at den sygemeldte hurtigt kan vende tilbage til arbejdsmarkedet.

4. Børnepasningsorloven

Børnepasningsorloven kan holdes i udlandet (tages med ud af landet).

Aftalepartierne har derfor besluttet at lukke for tilgang for alle, der ikke har ansøgt om orlov inden 1/4 2004. Udløbsdatoen for ordningen bevares i øvrigt uændret til 2011. Personer, der ønsker at udnytte deres ret til børnepasningsorlov, skal tilkendegive dette inden d. 1. april 2004. Orloven kan herefter afholdes i en ønsket periode frem til 2011, hvis betingelserne er opfyldt på det tidspunkt, orloven ønskes holdt.

Der iværksættes en særlig informationsindsats over for personer med ret til børnepasningspasningsorlov.

5. Familiemedlemmer

Udlændingemyndighederne skal sikre, at forudsætningerne for at kunne medtage familiemedlemmer til Danmark er opfyldt. Forudsætningerne er, at den vandrende arbejdstager har en passende bolig, at det er dokumenteret, at vedkommende har forsørget familiemedlemmerne i hjemlandet og at vedkommende i Danmark er i stand til at forsørge familien. Det bemærkes, at der ikke kan stilles noget forsørgelseskrav for så vidt angår ægtefæller og børn under 21 år, jf. artikel 10 i forordning 1612/68.

6. Kontanthjælp: Præcisering af lov om aktiv socialpolitik og skærpet indberetningsprocedure

EU-borgere kan frit komme til Danmark og søge arbejde i en periode på op til 6 måneder. I denne jobsøgningsperiode har EU-borgerne ikke adgang til sociale ydelser i Danmark.

For at sikre en korrekt og ensartet praksis på området gennemføres der en præcisering af lov om aktiv socialpolitik, så det kommer til at fremgå direkte, at EU-borgere, der opholder sig i landet som arbejdssøgende, alene har krav på hjælp til hjemrejse, herunder fornødenheder i forbindelse med hjemrejsen.

Det præciseres endvidere, at EU-borgere, hvis opholdsret er inddraget, alene har krav på hjælp til hjemrejse og eventuelt hjælp efter lov om aktiv socialpolitik, om hjælp til enkeltudgifter, indtil udrejsefristen er udløbet.

Herudover etableres en indberetningsordning mellem kommunerne og statsamterne/Udlændingestyrelsen vedrørende udbetaling af hjælp efter lov om aktiv socialpolitik til udlændinge, således at det sikres, at udlændingemyndighederne kan tage skridt til inddragelse af opholds- og arbejdstilladelse meddelt med henblik på arbejde, hvis udlændingen får vedvarende hjælp til forsørgelse.

Det skal bl.a. fremgå klart, i hvilke tilfælde en opholdstilladelse eller et opholdsbevis skal inddrages, og at der ikke kan udbetales hjælp til forsørgelse til en arbejdssøgende, der ikke har status som arbejdstager, og til personer, hvis opholdsbevis er inddraget, heller ikke hvis udrejsefristen ikke er overskredet. Dette gælder uanset, at personen fx måtte have et midlertidigt skattekort. I henhold til gældende regelsæt skal kommunen indberette udstedelse af skattekort til Udlændingestyrelsen, når der ikke kan forevises opholdsbevis/opholdskort, samt påstemple skattekortet, at dette ikke gælder som arbejdstilladelse. Det vurderes i denne forbindelse, om der er behov for yderligere stramminger af dette regelsæt

Det skal endvidere fremgå klart af det opholdskort, som en EU-borger fra et af de nye EU-lande får udstedt, når den pågældende meddeles opholdstilladelse som arbejdstager, at opholdstilladelsen kan inddrages, hvis den pågældende mister det arbejde, som opholds- og arbejdstilladelsen er udstedt på grundlag af.

BILAG 4: Forebyggelse af muligheder for omgåelser

1. Indledning

Aftalepartierne er enige om nøje at følge udviklingen efter EU-udvidelsen med henblik på at forbygge mulig omgåelse af intentionerne bag aftalen. Der vil i den forbindelse i særlig grad blive lagt vægt på initiativer i relation til nedenstående indsatsområder:

2. Forebyggelse af illegalt arbejde

Ved illegalt arbejde forstås et arbejde, der udføres af en person uden fornøden tilladelse hertil, herunder arbejde, der ikke udføres i overensstemmelse med de betingelser, hvorpå en arbejdstilladelse er meddelt.

Aftalepartierne er enige om, at der i forlængelse af behandlingen af forespørgsel nr. F 26 og Folketingets beslutning nr. 51 fra februar 2003 om en øget generel indsats mod illegal arbejdskraft iværksættes følgende initiativer:

- oprettelse af lokale/regionale netværk mellem fagforeninger, arbejdsgivere, politi og andre offentlige myndigheder til afsløring af illegal arbejdskraft samt at sikre en effektiv koordination og udveksling af oplysninger mellem myndighederne,
- sikring af, at der gennem en central enhed under Rigspolitichefen foretages systematisk indsamling og videreformidling af oplysninger om illegal arbejdskraft til støtte for de lokale/regionale myndigheders indsats på området,
- sikring af, at transportvirksomheder, der benytter tredjelandes chauffører uden arbejdstilladelse til indenrigstransport i Danmark, retsforfølges,
- sikring af, at arbejdsgivere, der benytter illegal arbejdskraft, får konfiskeret fortjenesten og idømmes betydelige bøder, jf. gældende lovgivning.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at en politimæssig indsats rettet mod de mellemmand, der formidler illegal arbejdskraft i Danmark, skal indgå som et led i den styrkede politimæssige indsats mod illegal arbejdskraft.

Aftalepartierne er enige om at følge udviklingen tæt - herunder den fremtidige domstolspraksis i relation til virksomheder, der benytter illegal arbejdskraft - med henblik på at vurdere, om der måtte blive behov for at udvide de gældende strafferammer.

3. Forebyggelse af proformajob

For at modvirke spekulation i proformajob, der primært har til hensigt at give adgang til sociale ydelser ("indslusningsjob" og "dagpengefabrikker"), vil det blive stillet som betingelse for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelsen, at den arbejdsgiver, hos hvem arbejdstageren har opnået ansættelse, er registreret hos ToldSkat som indeholdelsespligtig efter kildeskatteloven.

Udlændingestyrelsen vil i alle tilfælde kontrollere, hvorvidt dette er tilfældet ved opslag i Told Skats registre.

4. Udveksling af data

Som led i udviklingen af det kommende overvågningsberedskab etableres der mulighed for udveksling af relevante oplysninger mellem forskellige myndigheder. Til dette formål leverer Udlændingestyrelsen informationer om meddelte opholds- og arbejdstilladelser. Skatteministeriet bidrager med oplysninger om virksomheder til brug for Udlændingestyrelsens meddelelse af opholds- og arbejdstilladelser.

Endvidere formidles oplysninger om meddelte opholds- og arbejdstilladelser til arbejdstagere fra de nye EU-lande til de regionale arbejdsmarkedsråd og relevante lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer med henblik på en løbende vurdering heraf.

5. Forebyggelse af omgåelser af den frie etableringsret

EU's regelsæt vedr. den frie etableringsret er ikke omfattet af tiltrædelses-traktatens bestemmelser om overgangsordninger. Det er i den forbindelse vigtigt at sikre, at et fremtidigt regelsæt for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til vandrende arbejdstagere ikke søges omgået ved at benytte enmandsvirksomheder fra de nye EU-lande, hvor der reelt er tale om et lønmodtagerforhold.

Aftalepartierne er i den forbindelse enige om at fastholde og i muligt omfang styrke følgende kontrolmuligheder:

- Told- og skatteregionen foretager i forbindelse med momsregistrering af selvstændige erhvervsdrivende en formel og materiel kontrol af de afgivne oplysninger sammenholdt med de oplysninger, man i øvrigt måtte være i besiddelse af.
- Skattemyndighederne kan ved en efterfølgende ligningsmæssig kontrol foretage en konkret vurdering af, om en skattepligtig udøver selvstændig erhvervsvirksomhed eller om der er tale om et lønmodtagerforhold.
- Told- og Skat kan foretage en løbende moms kontrol, som kan resultere i, at momsregistreringen tilbagekaldes med fremtidig virkning.
- Arbejdsdirektoratet kan som led i tilsynet med udbetaling af dagpenge m.v. uden retskendelse aflægge besøg i en virksomhed for at kontrollere, hvem der er ansat, herunder løn og ansættelsesvilkår. Der foretages end-

videre kontrol af, om virksomheden benytter "underentreprenører" til bestemte funktioner, fx opvask, rengøring mv., hvor aftalegrundlaget herfor undersøges.

For at forebygge brugen af såkaldte arme/benvirksomheder er aftalepartierne endvidere enige om, at Told- og Skattestyrelsen skal sætte særlig fokus på enkeltmandsvirksomheder, når disse registreres. Den øgede kontrol vil endvidere omfatte virksomheder, der formodes at udøve virksomhed, selvom registrering er nægtet. Der vil endvidere ske en tæt opfølgning af indberetninger fra nyregistrerede virksomheder f.eks. vedr. moms, A-skat, arbejdsmarkedsbidrag samt månedlig indberetning af evt. ansatte.

Det bemærkes, at fagforeningerne over for overenskomstdækkede virksomheder kan anlægge sag ved Arbejdsretten for brud på overenskomsten med påstand om, at den pågældende person reelt har lønmodtagerstatus. Der er arbejdsretlig praksis, der statuerer omgåelse i tilfælde, hvor den formelt selvstændige reelt indtager en stilling som lønmodtager.

6. Følgegruppe

Aftalepartierne er enige om at nedsætte en særlig følgegruppe, der følger udviklingen i relation til de i dette bilag nævnte problemstillinger nøje, herunder hvad andre lande - ikke mindst de nordiske lande - vil gøre på disse områder. Man vil på dette grundlag drøfte mulighederne for en yderligere indsats og et tættere samarbejde på disse områder. Første afrapportering fra følgegruppen skal finde sted inden 1. april 2004.

Protokollat til aftalen mellem Venstre, Konservative, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om adgangen til det danske arbejdsmarked efter udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004.

Socialistisk Folkeparti står uden for den del af aftalen, der vedrører ændringer af lov om børneoplysningslov, jf. afsnit 3 i aftalen, samt afsnit 4 i bilag 3 til aftalen.